Universitat Autònoma de Barcelona

Ètica i benestar dels animals salvatges en captivitat

Joana Arbós Rodríguez

Mireia Bou Bohé

Núria Caurín Saboya

Deontologia i Veterinària legal

Curs 2011-2012

Bellaterra, 21 de gener Del 2012

“El amor por todas las criaturas vivientes

es el más noble atributo del hombre.”

Charles Darwin

ÍNDEX

1. **Introducció** 4
2. **Ètica i benestar en parcs zoològics** 5
   - **2.1 Introducció** 5
   - **2.2 Ètica** 5
   - **2.2 Benestar** 8
3. **Presentació i discussió de les lleis** 10
   - **3.1 Introducció al marc legislatiu** 10
   - **3.2 Directiva europea** 11
   - **3.3 Directiva espanyola** 13
   - **3.4 Directiva catalana** 14
   - **3.5 Reflexió** 15
4. **Associacions implicades en el zoo** 16
   - **4.1 AIZA** 16
   - **4.2 EAZA** 18
   - **4.3 WAZA** 19
5. **Discussió d'infraccions i casos reals** 20

5.1 Retalls de premsa d'infraccions a nivell estatal 21

6. **Entrevista** 29
7. **Enquesta** 30
8. **Conclusions** 34
9. **Bibliografia** 35

1. INTRODUCCIÓ

Tots hem anat alguna vegada de petits al zoo amb els nostres pares, amb l'escola, amb amics,.. o varies vegades amb cadascun d'ells. Tots ens hem emocionat al veure de prop els animals salvatges, aquells que només imaginàvem en contes, dibuixos i pel·lícules. I gairebé tots tenim pensat portar-hi els nostres fill per poder-los mostrar aquests animals, que tot i estar dins de gàbies els podem veure de ben a prop.

A mesura que ens anem fem grans anem descobrint que tot fet té les seves conseqüències i que algunes vivències potser no les podrem assolir mai. A dia d'avui ja ens preguntem a quin preu han de pagar els animals salvatges que resideixen als zoos per satisfer les nostres il·lusions de veure'ls de prop, en viu, sense haver-nos de desplaçar a un altre continent, al seu hàbitat natural. És per això que ara nosaltres ens plantegem aquestes conseqüències i ens resulten inquietuds morals. Hem volgut aprofundir en el tema dels parcs zoològics perquè és un tema molt comú en la nostra societat i del que veritablement coneixem ben poc, sobretot pel que fa referència a les lleis i a les obligacions que aquests tenen amb els animals. A més, a nosaltres com a veterinàries també ens interessa saber quines mesures tenim per assegurar, a la mesura del possible, el benestar d'aquests animals en captivitat.

Ens interessava saber la opinió de la gent involucrada en els parcs zoològics, tan treballadors com directius, pel que ens hi hem acostat i hem elaborat una entrevista i una enquesta. La col·laboració però no ha estat com ens esperàvem i és que aquests es veuen molt pressionats pels alts càrrecs i no poden dir massa cosa de forma objectiva. És per això que no hem pogut obtenir uns resultats del més reals, però també ens ha ajudat a entendre com està la situació actual. Aquesta tensió també es veu reflexada en les noticies que hem trobat denunciant els zoològics de l'estat espanyol per l'incompliment de la legislació vigent. Més endavant es mostren aquestes noticies i les seves corresponents referències a les Directives.

2. ÈTICA I BENESTAR ANIMAL EN ELS PARCS ZOOLÒGICS

2.1 INTRODUCCIÓ

Tots els parcs zoològics han de seguir uns principis ètics per assegurar el benestar animal i mantenir la conservació de poblacions d'animals sans sense oblidar-nos de transmetre a la població missatges creïbles de conservació.

Entenem l'ètica com l'estudi filosòfic de la naturalesa i dels fonaments d'un pensament i acció moral. Les conclusions morals formen la base d'un principis ètics denominats codis de conducta. Els principis ètics i el comportament moral estan justificats de varies formes en les diferents societats, cultures i religions.

Els zoos i aquaris tenen el deure de tenir en compte tant al públic visitant com als seus animals, i la seva existència depèn de l'habilitat per proporcionar unes justificacions ètiques que demostrin una preocupació pel benestar dels animals. És per això, que moltes vegades entren en conflicte la conservació dels animals amb el seu benestar i els zoos han de considerar i decidir cautelosament a què han de donar prioritat. Al prendre aquestes decisions, s'ha de considerar que ***encara que la supervivència de les especies és un gran repte, aquest mai es pot justificar amb el patiments dels animals.***

Els repte d'un zoològic no s'ha és només l'objectiu final de la conservació, sinó que també ha de satisfer les necessitats dels animals que hi viuen. És per això que la WAZA (Associació Mundial de Zoos i Aquaris) ha adoptat un codi ètic de benestar animal que ha estat acceptat pels seus membres en tot el món (tot i les diferències sobre els conceptes ètics i les consideracions de benestar de les diferents regions). Tots els membres associats a WAZA han de firmar un acord amb el compromís de que complirà aquest codi. A més, les associacions regionals i nacionals tenen els seus propis codis ètics.

2.2 ÈTICA

Els problemes ètics es presenten degut a interessos contradictoris. Ens alguns casos, la solució es pot trobar considerant la legislació vigent, en altres, el conflicte es pot solucionar ponderant els valors que hi tenen a veure tot i que dependrà molt del context.

Un d'aquests conflictes es podria donar, per exemple, entre la conservació d'una espècie i el benestar de l'animal. Segons el codi de la WAZA, les accions que es duen a terme pel que fa a un animal individual s'han de prendre dins el context de la supervivència de l'espècie tot i que el benestar animal no hauria de veure's involucrat.

Col·lecció d'espècies

Els zoos i aquaris han de mantenir els seus animals en condicions que no suposin per als visitants risc d'emmalaltir. Concretament, ens estem referint als animals portadors d'agents zoonòtics. És per això que ha d'existir un rigorós control dels animals que hi viuen.

A més, cal ser conscient de que les especies invasores exòtiques d'animals i plantes són una amenaça potencial per la fauna i la flora autòctones. És per això, que s'han d'assegurar que aquestes espècies no s'escapin. Cal també ser prudents a l'hora de seleccionar les espècies de plantes per a la jardineria pel mateix motiu.

Adquisició de nous animals

L'Estratègia Mundial per a la Conservació en Zoològics publicada l'any 1993 declarava que *"el comerç d'animals salvatges com a font d'animals per als parcs zoològics s'ha d'acabar immediatament. Si aquests animals han de ser capturats en la natura,, han de ser capturats per propòsits específics d'educació i conservació. No han de ser escollits de les llistes de distribuïdors d'animals capturats aleatòriament per a propòsits comercials"*.

L'Estratègia també considera que posar preu als animals de zoològics ha de ser contraproduent a llarg termini. Per tant, aprova que els animals de zoos "sensibles" a la seva conservació tinguin un valor comercial nul i requereix que totes les associacions de zoos desenvolupin polítiques per tal d'eliminar les etiquetes de preus en llocs on encara existeixin.

A més, els zoològics han de desenvolupar plans per assegurar-se de que les accions dels seus membres no posen en perill als animals que introdueixen en les instal·lacions i per reduir al mínim l'impacte en les poblacions salvatges. També han de ser responsables de com i de on obtenen els animals.

En quant als animals obtinguts per intercanvi o regal o perquè han estat rescatats de circumstancies inadequades, només s'han d'acceptar si se'ls hi pot assegurar un allotjament adequat.

L'adquisició d'animals salvatges només s'acceptarà en el cas que es pugui demostrar que són un necessaris per al manteniment de la població en captivitat i si es compleixen totes les obligacions legals i l'adquisició no té cap efecte perjudicial sobre la població salvatge. Capturar animals d'una espècie amenaçada d'extinció nomes és acceptable si existeixen mesures adequades que assegurin la conservació de la població in situ a llarg termini. Sota cap circumstància els zoos es poden implicar en el comerç il·legal o injustificat d'animals salvatges. La captura d'animals de poblacions salvatges ha de complir amb els tractats internacionals i la legislació regional i nacional, no amenaçar la supervivència a llarg termini o la recuperació d'aquesta espècie en la natura i s'ha de fer en col·laboració amb les autoritats competents del país de procedència. A més, aquests animals, han de contribuir al manteniment de la seva espècie, és per això que s'instauraran programes educatius i de conservació a través de programes de reproducció i investigació.

Manteniment dels animals

Els animals dels zoos s'han de mantenir de manera que es tingui en compte el seu comportament natural, inclosa la necessitat de reproduir-se. És per això que les condicions idònies per la reproducció en captivitat han de reflectir les condicions de la natura.

S'ha de tenir en compte, però, que mentre que en la natura la reproducció dona lloc a un nombre més gran d'animals que podrien sobreviure, la depredació, la malaltia, la escassetat d'aliment, la competència i els canvis climàtics entre d'altres, reduiran aquest nombre. Hi ha zoològics on els programes de reproducció controlen aquests factors de manera que acaben produint excedents. Els programes de reproducció que tenen èxit en zoològics on aquests factors estan controlats o no existeixen, tenen el potencial de produir excedents. Els animals excedentaris poden ser transferits a altres zoos, alliberats a reserves, reintroduits a la natura dins un programa de conservació o evitar que es reprodueixin temporalment. Si cap d'aquestes possibilitats és factible sense causar patiment, sense que afecti al comportament del grup o sense comprometre's la existència continuada de la població, aleshores seria necessari considerar l'eutanàsia. Si es pràctica dins una política ètica, la eutanàsia es pot considerar gestió de la població, substituint així les pèrdues normals que es produeixen a la natura.

S'han de fer esforços per evitar produir animals excedents, i el personal de zoo n'ha de ser conscient. Tot i així, s'ha de ser considerar que evitar que els animals criïn pot tenir efectes negatius sobre la salut i el benestar de individus, sobre el funcionament dels grups socials i sobre el manteniment a llarg plaç de les poblacions. Tot el procés reproductiu, com l'establiment de la parella, el vincle de la mare i la cria i la socialització dels joves es pot dir que enriqueix les seves vides.

La decisió de la eutanàsia depèn molt del país i la cultura. Les institucions haurien de investigar la resta d'opcions abans de seguir endavant amb l'eutanàsia i han d'explicar al públic, als medis i al personal del zoo perquè des del punt de vista del manteniment dels animals,aquesta es considera necessària. Si l'animal ha de ser sacrificat, la institució s'assegurarà que la mort sigui ràpida, indolora i sense estrès.

Programes de reintroducció a la natura

Els programes de reintroducció a la natura s'han de realitzar d'acord a les "*Directrius per a la Reintroducció" de la IUCN* adoptades l'any 1995. Això implica que cap programa de reintroducció es pot dur a terme sense que els animals hagin passat un examen veterinari d'acord amb els protocols de quarantena i exàmens sanitaris de la OIE per a determinar si són aptes per a ser alliberats. A més, s'ha de mantenir un programa de control a llarg termini un cop alliberats.

2.3 BENESTAR

Els zoos no poden fer una còpia exacta de la natura,
però han de recrear l'ambient natural de l'animal i han de tenir
en compte les necessitats de conductes fisiològiques del animals.

La majoria de països regulen el benestar animals mitjançant lleis que especifiquen com la gent s'ha de comportar davant els animals i en quines condicions s'han de mantenir. En concret, exigeixen que els animals mostrin un comportament normal i no pateixin gana, desnutrició, dolor, ferides, malalties, malestar, por o estrès.

A més, aquestes lleis, han de determinar específicament els requisits de manteniment dels animals salvatges. Les lleis es revisen periòdicament i la tendència general es a anar introduint exigències més elevades. En el nostre treball hem inclòs una explicació de les principals lleis vigents amb les quals es regeixen els zoològics actuals.

A diferència dels animals que viuen a la natura, els animals de zoos estan ben alimentats i cuidats i no pateixen cap risc de depredació o de morir de gana. El fet de que no disposin del mateix espai per moure's que en la natura no ha de posar en perill el seu benestar, sempre i quan, la mida i el disseny de les instal·lacions, la mida i composició del grup i els procediments de maneig, els permetin expressar el seu comportament natural.

A més de les instal·lacions, podrien ser necessàries activitats d'enriquiment ambiental que serveixin per a que els animals desenvolupin comportaments i experiències que serien comuns en la natura. L'enriquiment ambiental s'ha definit com "un principi de maneig dels animals que intenta augmentar la seva qualitat de vida identificant i proporcionant estímuls ambientals necessaris per a l'òptim benestar fisiològic i psicològic". Aquesta ciència es relativament nova i necessita més investigació i avaluació.

L'estudi del benestar està ben establert i el personal del zoo ha de ser conscient i consultar la bibliografia disponible. Les valoracions de benestar han d'estar basades en la evidencia, i el personal ha de poder determinar objectivament si els animals mostren senyals adverses al seu ambient. Els resultats d'aquestes valoracions s'han de conèixer per tal de poder adaptar el maneig a les necessitats dels animals.

Els zoos de l'actualitat han de qüestionar-se la forma en la que afronten les seves responsabilitats. És per això que s'han de qüestionar les filosofies ètiques i els codis morals, a més d'assegurar-se que cobreixen les necessitats de comportament i fisiològiques dels animals.

És especialment important que el públic recolzi el paper de la conservació dels zoològics. Avui en dia existeix una confusió sobre els conceptes de drets, ètica, benestar i conservació i les implicacions que aquests tenen en la política dels zoològics. Per a resoldre-ho, els zoos han de disposar d'eines per a la discussió i resolució d'aquests temes amb implicació del personal professional i del públic. L'enquesta realitzada a la població ens permetrà veure que és el que en pensa la opinió pública del manteniment d'animals en condicions de captivitat.

3. PRESENTACIÓ I DISCUSSIÓ DE LES LLEIS

3.1 INTRODUCCIÓ AL MARC LEGISLATIU

Un zoològic s'ha d'enfrontar a diverses legislacions que regulen els diferents aspectes de les seves activitats.

En primer lloc, un zoo és una empresa que, com qualsevol altra empresa, ha de complir les mesures que regulen la seva activitat econòmica: alta en el registre, seguretat social , regulació laboral dels treballadors, impostos i taxes derivades del benefici econòmic obtingut.

Al marge de la seva activitat econòmica, un zoo ha de mantenir animals vius un captivitat i des d'aquest punt de vista ha d'atendre altres regulacions de benestar, conservació i garantia de sanitat animal.

Les lleis del zoo legislen de forma específica aquest sector. A més de contemplar aspectes com la conservació, educació, seguretat o benestar animal, exigeixen que els zoològics passin per una inspecció anual per l'administració competent (duta a terme per les comunitats autònomes) per corroborar que compleixen amb l'establert segons la llei.

Aquestes lleis són les que garanteixen que un zoo sigui un lloc digne pels animals que acull.

A més a més de les lleis presentades a continuació, els zoos de l'estat espanyol han de complir amb els articles que els afecten de les diferents lleis de protecció animal de les comunitats autònomes.

Els animals es poden convertir en vectors de malalties i crisis alimentàries, és per això que tots els zoos s'han d'inspeccionar des del punt de vista sanitari pels veterinaris dels consells d'agricultura de les comunitats autònomes. En aquest aspecte, els zoològics han d'estar autoritzats sanitàriament i inscrits en el REGA (Red General de Explotaciones Ganaderas) sota l'epígraf "altres animals" en el cas que els veterinaris oficials considerin que compleixen amb lo establert en la llei de sanitat animal.

Cal tenir en compte que molts dels animals que s'exhibeixen als zoos poden ser perillosos per al ésser humà, de manera que els zoos han de complir amb l'establert en la ***llei 50/1999*** sobre Règim Jurídic de Tinença d'Animals Potencialment Perillosos. Les instal·lacions que mantenen aquests animals han d'estar registrades i els animals identificats individualment. A més, aquesta llei estableix mesures sobre el transport d'aquests animals.

Com a conclusió, a més de les condicions de benestar dels animals, un zoo ha de complir amb tot allò que no es veu a simple vista com programes de conservació, educació, enriquiment mediambiental, inspeccions anuals i autorització de compliment de tots aquests requisits. Les Comunitats Autònomes són les responsables de l'aplicació de la normativa legal i el Ministeri de Medi Ambient actua com a coordinador i responsable davant la Unió Europea.

3.2 DIRECTIVA EUROPEA

Directiva 1999/22/CE Del Consell, De 29 De març de 1999, relativa al manteniment d'animals salvatges en parcs zoològics.

Objectiu

El principal objectiu és protegir la fauna silvestre i conservar la biodiversitat.

Es crea amb la finalitat d'establir una base comuna per la legislació de tots els estats membres relativa a l'autorització i inspecció dels parcs zoològics, el seu manteniment, formació del personal i educació dels públic visitant. S'ha de garantir que els zoològics compleixin el seu important paper en l'educació pública, investigació científica i conservació de les espècies.

Cal tenir en compte que el principal públic dels zoos són nens, i per tant la manera en la que es mostren els animals en captivitat és un factor clau. Són un públic molt influenciable, als quals, és important fer veure que els animals del zoo no són animals de circ i que no estan allà per satisfer les expectatives lúdiques dels humans. Per posar un exemple, recentment. s'ha canviat la manera de fer els espectacles amb dofins i lleons marins. Ja no es busca una finalitat lúdica i atractiva a la vista, sinó que es centra en una part molt més educativa i conscienciadora. Amb aquests canvis busquen educar la població i sensibilitzar el públic en general envers el rol dels zoològics en la supervivència i conservació dels animals salvatges.

Segons ***l'Article 3 de la Directiva 1999/22/CEE i l'article 4 de la Llei 8/2003*** de la nova legislació respecte als parcs zoològics, aquests passen de ser establiments recreatius per l'espectacle públic i exhibició d'animals salvatges, a institucions dedicades a la conservació de la biodiversitat I a l'educació I formació. L'origen fou la situació crítica de moltes espècies en el seu hàbitat natural, els problemes de conservació de les mateixes i la inquietud de tots per profunditzar en el coneixement dels animals. Això va fer plantejar a molts la possibilitat de que els zoos formessin part i fossin capaços d'utilitzar tot el seu potencial, les seves instal·lacions i el coneixement i experiència acumulats durant tant temps, per un fi més ampli que la mera exhibició d'animals al públic.

Així doncs, la finalitat d'aquests recintes ja no és exclusivament lucrativa i lúdica sinó que també té fins de protecció, investigació i conservació de la fauna salvatge, així com el de conscienciar a la gent de la importància de la conservació de la biodiversitat.

Requisits aplicables als parcs zoològics

- Han de participar en la investigació, formació de tècniques de conservació, facilitar i intercanviar informació sobre la conservació, cria en captivitat, repoblació o reintroducció en el medi silvestre

- Han de fomentar l'educació i la presa de consciència per part del públic sobre la conservació de la biodiversitat, mitjançant explicacions sobre les característiques de les espècies i hàbitats naturals.

- Garantir recintes adequats a cada una de les espècies assegurant un bon protocol nutricional i veterinari.

Allotjament dels animals

En els ***Articles 3*** tan de la ***Directiva 1999/22/CEE*** com de la ***Llei 8/2003*** es consideren insuficients les mesures higièniques, sanitàries i de seguretat pública imposades anteriorment en les lleis de sanitat animal, i consideren que ha d'existir un programa d'enriquiment ambiental en les seves instal·lacions i recintes amb objectiu d'augmentar la capacitat de supervivència i de reproducció. A més, ha d' existir un programa veterinari de prevenció, cura i nutrició dels animals.

Amb aquesta nova llei s'obliga a complir amb les necessitats físiques i psicològiques dels animals, però no es precisa amb el nivell al que s'ha de realitzar. Els parcs zoològics compleixen l'article però de diferents maneres, i és que el buit legal que existeix referent a la intensitat i freqüència que ha de tenir l'enriquiment ambiental els hi ho permet.

Autorització i inspecció

L' ***article 4*** fa referència a que els zoològics han d' adoptar mesures sobre autoritzacions i inspeccions per garantir que es compleixin els requisits de l'article 3. Cada parc haurà de tenir una autorització vàlida on s'inclogui condicions relatives a la execució dels requisits de ***l'article 3*** mitjançant inspeccions periòdiques. Serà el propi estat el que valorarà mitjançant inspeccions si s'estan complint o no les condicions d'autorització.

Tancament de parcs zoològics

Les autoritats competents han de garantir que els animals afectat seguin tractats o traslladats a condicions que consideri pertinents i adequades a l'objectiu i disposicions de la directiva actual.

Sancions

Cada estat membre fixarà les sancions aplicables a les infraccions de les disposicions nacionals.

3.3 LLEI ESPANYOLA

Llei31/2003, De 27 d'octubre, de conservació de la fauna silvestre en els parcs zoològics.

Objectius

Espanya té un buit jurídic sobre la protecció de la fauna silvestre en captivitat. És per això que aquesta llei pretén assegurar la protecció de la fauna silvestre existent en els parcs zoològics i la contribució d'aquests en la conservació de la biodiversitat. S'establirà doncs un nou règim d'autoritzacions i inspeccions dels parcs, així com els requisits per obtenir tal autorització.

Aquesta llei no s'aplicarà ni a circs ni al establiments dedicats a la compra o venta d'animals.

Definició de Parc zoològic

En els ***articles 2*** de la ***Directiva 1999/22/CEE*** i de la ***Llei 8/2003*** reconeixen com a tal només els parcs que tenen caràcter permanent i exposin els animals durant set dies o més a l'any. La legislació vigent només afectarà a aquests, pel que ni els circs ni els establiments de venda, estan subjectes a aquestes lleis. Per tant, no queden obligats a realitzar programes d'enriquiment ambiental ni allotjar als animals en condicions que permetin la satisfacció de les seves necessitats biològiques, de conducta i de conservació.

Mesures De benestar animal, profilàctiques i ambientals

L'article 3, diu que els parcs zoològics queden obligats al compliment de les mesures de benestar dels animals en captivitat, profilàctiques i ambientals indicades a continuació i, en el seu cas, a les establertes per les respectives comunitats autònomes:

- Allotjar als animals en condicions que permetin les seves necessitats biològiques i de conservació
- Proporcionar a cada una de les espècies un enriquiment ambiental per diversificar les pautes de comportament, millorar el seu benestar per tal de millorar la capacitat de supervivència i reproducció.
- Prevenir la transmissió de plagues i paràsits
- Evitar la fugida dels animals

En ***l'article 4*** ens especifiquen els programes en els que han d'estar implicats els parcs zoològics, com ara:

- Participació en un programa d'investigació científica

- Formació en tècniques de conservació
- Intercanvi d'informació per la conservació
- Participació en un programa de cria en captivitat
- Programa d'educació i conscienciació del públic, informant sobre les espècies exposades, formant al públic sobre la conservació de la fauna silvestres i col·laborant amb altres entitats públiques o privades per realitzar activitats concretes d'educació i divulgació de la fauna silvestre.
- Programa d'atenció veterinària, evitant l'exposició dels animals a patògens i paràsits, facilitant l'assistència clínica dels animals malalts i tenint un pla nutricional adequat.

3.4 DIRECTIVA CATALANA

El 23 de desembre de 1991, la Generalitat de Catalunya va fer una llei a través del D.A.R.P. (Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca), per tal de poder establir les mesures necessàries per al manteniment d'animals salvatges en captivitat. Aquesta llei es va fer sabent que la Comunitat Europea estava elaborant un Decret en aquest mateix sentit però, es va voler establir el més aviat possible un seguit de mesures de seguretat per tal de poder evitar possibles accidents. Així doncs, aquesta llei no estableix quines han de ser les condicions de manteniment dels animals com a tal, sinó les mesures de seguretat que s'han de tenir en compte, les quals però també influeixen de manera molt notòria en el disseny de les seves instal·lacions.

DECRET LEGISLATIU 2/2008, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals.

Estableix els requisits de funcionament dels nuclis zoològics. S'inclou en l'article 21 del capítol i estableix els següents requisits:

a) Inscriure's en el Registre de nuclis zoològics del departament competent en matèria de medi ambient.
b) Dur un llibre de registre oficial, diligenciat per l'Administració competent, en que es recullin de manera actualitzada les dades relatives a l'entrada i la sortida dels animals les dades de la seva identificació.
c) Disposar de les condicions higienico-sanitàries i de benestar adequades a les necessitats dels animals, en els termes establerts per la normativa vigent. En especial, han de tenir instal·lacions adequades per evitar el contagi en els casos de malaltia, o per tenir-los, si escau, en períodes de quarantena.
d) Tenir en lloc visible l'acreditació de la seva inscripció en el Registre de nuclis zoològics, quan es tracti d'establiments d'accés públic.
e) Tenir les mesures de seguretat necessàries per evitar la fugida dels animals i els danys a persones, animals, coses, vies i espais públics i al medi ambient.

f) Disposar d'un servei veterinari.
g) Tenir a disposició de l'Administració competent tota la documentació referida als animals
h) Vigilar que els animals s'adaptin a la nova situació, que no presentin problemes d'alimentació

3.5 REFLEXIÓ

Veient doncs les lleis que existeixen sobre el benestar i ètica dels animals salvatges en parcs zoològics, podem dir que s'hauria de definir millor quines són les necessitats biològiques i de conservació de les quals es fa sempre referència en les lleis, ja que la lliure interpretació pot portar sempre a confusions.

Com es cita en un moment de la Llei Catalana, tenir en compte els requisits de cada espècie animal és del tot impossible degut a la gran varietat d'espècies que existeixen; però tot i així, hi podrien haver pautes més concretes i legalment definides, com ara mides de les instal·lacions, vegetació o enriquiments.

En la Directiva Europea, així com en la seva transposició Espanyola, trobem a faltar tots els aspectes de seguretat que s'esmenten en la Llei Catalana, ja que aquests, són d'allò més importants a l'hora de dissenyar les instal·lacions.

Les lleis actual estan molt orientades a explicar quina és la funció dels zoològics i quin és el comportament o imatge que han de donar per tal de justificar la seva existència. Està molt bé que s'obligui a que tinguin una funció educativa, divulgativa i conscienciadora però caldria que les lleis també es centressin en el que és realment el benestar dels animals. Potser en aquest aspecte és on flanquegen les lleis, ja que no defineixen el que és realment el benestar animal, tot i així creiem que s'està avançant cap a un molt bon camí.

4. ASSOCIACIONS IMPLICADES

A arreu del món hi ha associacions de parcs zoològics que tenen com a principals objectiu la conservació de la biodiversitat d'aquest. Nosaltres parlarem de les principals associacions a nivell estatal (AIZA) , europeu (EAZA) i mundial (WAZA). Cal tenir en compte, que hi ha unes 1200 institucions repartides pel món i vinculades entre elles, les quals són visitades per 600 milions de visitants cada any.

4.1 AIZA (Associació Ibèrica de parcs Zoològics i Aquaris)

És una entitat sense ànim de lucre que agrupa els principals parcs zoològics i aquaris d'Espanya i Portugal.

L'associació es va constituir el 5 de maig de 1988 a Santillana del Mar per 14 membres fundadors: el Parc Zoològic de Barcelona S.A, Rio Safari Elche, Auto Safari Rue S.A., Safari Madrid, Patronato Valenciano de Ciencias Naturales - Zoo de Valencia, Zoo de Córdoba, Zoo Ibéricos S.A., Zoo de Jerez, Zoo de Santillana del Mar, Parque Safari Costablanca S.A., Loro Parque S.A, Marineland S.A., Zoo de Guadalajara i Zoo de Calahorra.

L'any 2000, es produeix la introducció dels zoos i aquaris de Portugal passant a denominar-se AIZA (abans era AEZA).

Objectius

Els objectius d'aquesta entitat s'estableixen seguint les recomanacions de la EAZA (*European Association of Zoos and Aquaria*) i la WAZA (*World Association of Zoos and Aquariums)* a les quals pertany. Aquests, són els següents:

- Incrementar la relació entre les institucions zoològiques per a potenciar el seu nivell tècnic i educatiu
- Potenciar la imatge dels zoos i aquaris per a que siguin considerats institucions educatives, científiques, protectores de les espècies animals i fomentadores de la biodiversitat, transmetent als ciutadans i responsables públics l'important paper que aquestes institucions tenen en la conservació de la biodiversitat.
- Vetllar per a que els animals allotjats als zoos y aquaris gaudeixin de les condicions necessàries per a satisfer les seves necessitats biològiques i de conservació, disposin de recintes adequats, mantinguin un elevat nivell de cria i tinguin un correcte programa nutricional i veterinari.
- Vetllar pel compliment d'un estricte codi ètic professional.
- Col·laborar amb les institucions públiques per a configurar un marc regulador, actuant com a portaveu i intèrpret de les institucions zoològiques nacionals.
- Proporcionar serveis a les entitats associades en els camps de la informació i col·laboració empresarial.

- Contribuir i facilitar l'intercanvi d'informació entre els membres per mitjà de la organització de congressos i reunions.
- Representar el sector ibèric tant a nivell nacional com internacional.

Estructura

La junta directiva és l'òrgan de gestió i representació, els membres dels quals s'elegeixen cada 4 anys.

L'assemblea general està formada pels representats dels zoos i aquaris associats. Es reuneixen un cop a l'any i els seus objectius són aprovar les línies generals d'actuació de l'associació segons els acords presos per la Junta Directiva i aprovar el pressupost d'ingressos i despeses anuals, els documents contables i els informes de gestió.

A més, l'associació s'organitza en 4 grups de treball que són:

1. Grup de conservació: En el qual es comparteixen i unifiquen les experiències i coneixements dels membres que hi pertanyen per tal de realitzar accions encaminades a gestionar les poblacions d'animals i les institucions implicades. Les seves prioritats són obtenir el màxim nivell de benestar animal, garantir la continuïtat de les especies mitjançant la seva reproducció i oferir la millor experiència als visitants.

Aquest grup, alhora, s'estructura en diverses àrees de treball que són: benestar animal, gestió de col·leccions, maneig i instal·lacions, investigació i conservació in-situ.

2. Grup d'aquaris: És el grup de treball i intercanvi d'informació dels conservadors tècnics dels aquaris que formen part de la AIZA, al mateix temps que es formen nous tècnics dedicats al medi aquàtic.

El seu objectiu prioritari és vetllar pel benestar animal, ajustant-se als estàndards que marquen les diferents associacions i desenvolupant-ne de nous encara no establerts.

Les seves línies de treball són: qualitat de l'aigua, manteniment de corals, veterinària, protocols de quarantena, gestió de l'aigua, alimentació, investigació, reproducció, cultius auxiliars i institucions.

3. Grup de veterinària: Té com a objectiu compartir els coneixements i experiències dels veterinaris que hi formen part acumulades en diferents camps.

4. Grup d'educació: Busquen millorar la eficàcia del missatge educatiu col·laborant amb els diferents departaments per impulsar projectes educatius. També organitzen cursos per a educadors de zoos i aquaris convidant a professionals en les matèries que interessen al grup.

Admissió d'associats

Per a ser membre de AIZA es requereix:

- Ser una entitat explotadora o administradora de parcs zoològics o aquaris d'Espanya i Portugal.

- Disposar d'una col·lecció d'animals salvatges per a la seva conservació, reproducció i exhibició al públic.
- Reunir les condicions de la legislació nacional vigent.
- Complimentar la tramitació exigida per l'associació.
- Complir amb els nivells tècnics exigits

Per assegurar el compliment d'aquests requisits, l'associació ha elaborat un procediment d'admissió que han de passar tots els parcs zoològics que sol·licitin pertànyer a l'associació.

4.2 EAZA (Associació Europea de Zoos i Aquaris)

És l'associació europea de zoos i aquaris que representa a més de 300 institucions membres en 35 països. Formada al 1992, la seva missió és facilitar la cooperació de les diferents institucions en el camp de l'educació, la investigació i la conservació.

Objectius

- Facilitar la cooperació en el zoològic europeu i en la comunitat de l'aquari
- Mantenir els animals i la seva presentació per a l'educació del públic
- Contribuir a la investigació científica i a la conservació de la biodiversitat mundial

Estructura

L' organització s'estructura en el comitè executiu, el consell de la EAZA i diversos comitès organitzats en categories permanents o especialitzades segons mostra la següent taula:

El consell desenvolupa les estratègies, les polítiques d'actuacions i s'encarrega dels ingressos i les despeses i dels contractes i acords legals. També elegeixen els encarregats de cada comitè i aprova els plans d'acció i informes anuals. El comitè executiu aplica la política del consell i supervisa el dia a dia del funcionament de l'organització, la gestió financera i els plans de negocis. La resta de comissions es formen i es dissolen adaptant-se a les necessitats, i estan en contacte amb altres associacions com els educadors del Zoo Europeu (EZE), l'Associació Europea de Veterinaris de Zoo i Vida Silvestre (EAZWV) i l'Associació Europea de Conservadors d'Aquaris (Caué) per tal de maximitzar l'efectivitat de tots els grups de treball. Les comissions permanents, s'encarreguen de dur a terme les tasques que ha de complir la EAZA (serien les comissions de EEP, membres i comissió d'ètica, legislació i comitè d'aquari), les comissions especialitzades, en canvi, es centren en ajudar els membres i empleats de les diferents seccions per a millorar el parc zoològic (conservació, investigació, assistència tècnica i veterinaris).

4.3 WAZA (Associació Mundial de Zoos i Aquaris)

És la organització unificadora mundial de la comunitat de zoos i aquaris. Els seus membres inclouen els principals zoos i aquaris, les associacions nacionals i regionals, organitzacions afiliades i veterinaris i educadors d'arreu del món. La seva missió és orientar, fomentar i recolzar els zoològics, aquaris i les organitzacions mundials relacionades amb el benestar animal, la educació ambiental i la conservació global.

L'any 1946 es va formar a Rotterdam una nova IUDZG (Unió Internacional de Directors de Parcs Zoològics), l'any 2000, va ser renombrada com a WAZA.

Objectius

- Promoure la cooperació entre parcs zoològics i aquaris respectant la conservació, maneig i crua d'animals en captivitat i fomentar el benestar i la cria.
- Coordinar i promoure la cooperació entre associacions nacionals i regionals i els seus components
- Assistir a la representació de parcs zoològics y aquaris en altres organitzacions internacionals o assemblees.
- Promoure l'educació ambiental, la conservació de la vida silvestre i la investigació ambiental.

Estructura

El consell està constituït pel president, el vicepresident i 7 membres més els quals representen les regions geogràfiques. El consell s'encarrega de la direcció general i del funcionament de l'associació.

El comitès s'organitzen segons els reglaments. Els quatre comitès permanents són els de membres, de nombrament, d'ètica i benestar i de finances. Altres comitès són els de marketing, conservació i sostenibilitat, maneig de poblacions, aquaris, programa, educació i ciència i veterinària.

5 . DISCUSSIÓ D'INFRACCIONS I CASOS REALS

La *Directiva 1999/22/CE* exigeix en l'article 8 que els Estats membres han d'establir infraccions de les disposicions nacionals i fixin sancions proporcionades i eficaces a aquestes infraccions.

A Espanya, la llei 31/2003, estableix un règim de responsabilitat per el no compliment de les disposicions, tipifica les infraccions i senyala les sancions aplicables al Capítol V. *(Taula 1).* Aquest règim general és aplicable a tot el territori nacional, tot i que les comunitats autònomes poden establir infraccions addicionals i sancions accessòries més rigoroses.

Infraccions a la llei 31/2003

L'article 13 determina la gravetat de les infraccions en funció de les disposicions vulnerades i de la posada en risc dels seus objectius.

Infraccions lleus	Infraccions greus	Infraccions molt greus
- funcionament deficient del registre d'espècies i exemplars del parc - insuficiència de medis personals i materials	- incompliment de condicions específiques establertes en l'autorització - carència de personal especialitzat o de medis materials - Incompliment de les mesures de benestar, profilàctiques i ambientals i de seguretat pública - deixar en llibertat animals sense autorització - falsificar o ocultar dades i documents a l'administració - incomplir els programes de conservació i educació - no col·laborar durant la inspecció	- obrir al públic sense autorització - alliberar animals potencialment perillosos sense autorització - donar mort als animals o eliminar les seves restes intencionadament sense causa justificada - maltractar, abandonar o fer mal als animals per negligència o intencionadament

Taula 1: Caràcter de les infraccions segons la llei 31/2003

Multes de la llei 31/2003

Les sancions administratives previstes en la llei 31/2004 són les multes i el tancament del parc zoològic. A més, les comunitats autònomes podran imposar sancions accessòries i exigir a l'infractor la adopció de mesures de correcció, seguretat o control que consideri necessàries.

L'**article 14** estableix les multes que s'imposaran en funció de la gravetat de les infraccions comeses

- Infraccions lleus: de 300 a 600€
- Infraccions greus: de 601 a 60.100 €
- Infraccions molt greus: de 601.101 a 300-500€

España incumple la normativa europea del cuidado de animales en los zoos

- El Tribunal de Justicia de la UE ha dictaminado que se incumple la normativa
- Señala que hay ocho comunidades autónomas que vulneran las medidas
- Acusa a España de no cumplir con su obligación de cerrar las instalaciones

EFE - BRUSELAS 09.12.2010

El Tribunal de Justicia de la Unión Europea (UE) ha dictaminado este jueves que **España incumple la normativa europea sobre el mantenimiento de animales salvajes en parques zoológicos** de ocho comunidades autónomas.

En su sentencia, el órgano judicial con sede en Luxemburgo establece que España no cumple las medidas necesarias "en materia de inspección, autorización y, en su caso, cierre" en varios zoos situados en Aragón, Asturias, Baleares, Canarias, Cantabria, Castilla y León, Extremadura y Galicia.

La Comisión Europea (CE) denunció en 2009 a España ante el Tribunal de Justicia de la UE al considerar que estos zoos no han seguido los procedimientos de inspección y autorización adecuados y que, en consecuencia, **España no cumple con su obligación de cerrar estas instalaciones**.

El Ejecutivo comunitario señala que varios parques zoológicos no tramitaron ninguna autorización para su apertura y que otros **la obtuvieron sin pasar una inspección previa** necesaria para comprobar el respeto de las condiciones de cuidado de los animales salvajes en cautividad

Competencia de las comunidades autónomas

Por su parte, España "reconoce formalmente los hechos que están en el origen" de la acusación, si bien alega que en función de la legislación española, **las competencias sobre parques zoológicos corresponden a las comunidades autónomas** y deben ser éstas las que respondan en este caso.

En la sentencia, el Tribunal de Justicia de la UE señala que "un Estado miembro no puede alegar disposiciones, prácticas ni circunstancias de su ordenamiento jurídico interno para justificar el incumplimiento de las obligaciones y plazos establecidos por una directiva".

Por lo tanto, **respalda el recurso interpuesto por la Comisión** y concluye que España ha incumplido con las obligaciones que le impone la normativa europea de mantenimiento de animales salvajes en los zoos de las ocho comunidades citadas.

Bruselas decidió llevar a España ante el tribunal europeo, **en respuesta a las quejas de ONG** que denunciaron que en los zoos españoles no se respetaban las reglas comunitarias sobre la protección de animales salvajes en cautividad.

En aquesta notícia s'infringeix la ***Directiva 1999/22/CE del Consell, de 29 de març de 1999,*** relativa al manteniment d'animals salvatges en parcs zoològics**.**, específicament l**'Apartat 4**. En el tercer paràgraf, quan parla de la Comissió Europea fa referència a l'incompliment de l'**Article 4, apartat 5** on diu que en tal cas, existeixen dues opcions:

a) les autoritats competents tancaran el parc zoològic o part d'aquest al públic

b) el parc zoològic haurà d'ajustar-se a les condicions imposades per les autoritats competents per garantir el compliment de les condicions d'autorització.

És cert que a Espanya, l'Estat pot delegar les competències sobre parcs zoològics a les comunitats autònomes i que aquestes hauran de respondre a nivell espanyol. Segons la ***llei 31/2003*** podem constatar que s'han comès unes infraccions presents a l'Article 13.4.a), i que les sancions establertes per la llei no s'han complert. Dites sancions estan definides a ***l'Article 14.c. i Article 15.1.***

També és cert que a nivell europeu no són les comunitats autònomes les que han de respondre, sinó cada Estat membre tal I com reclama el Tribunal de Justícia de la UE.

29.09.2011

Un gran felino encerrado en una pequeña jaula y a pleno sol

Las múltiples denuncias de Infozoos, corroboradas por la llamada de atención de la Comisión Europea

España sigue incumpliendo la Ley de Zoos, a pesar de las muchas llamadas de atención por parte del organismo comunitario

Madrid, 29 de septiembre de 2011.- La organización Infozoos se congratula de la decisión del Comisario de Medio Ambiente de la UE, Janez Potočnik, quien ha remitido a España una carta de emplazamiento por su pasividad a la hora de obligar a los zoológicos a mantener a los animales en buen estado, así como a desarrollar planes de conservación y educativos.

El asunto se planteó por primera vez en abril de 2002, el plazo original fijado para incorporar la Directiva sobre parques zoológicos de 1999 al ordenamiento jurídico nacional, a raíz de una denuncia presentada por Eurogroup for Animals, con un estudio de Infozoos. Como España no cumplía entonces todos los requisitos de la Directiva, la Comisión respondió con una serie de cartas hasta llegar a un recurso ante el Tribunal de Justicia.

Aunque España incorporó la Directiva a su ordenamiento jurídico nacional, la nueva legislación no se ha aplicado correctamente a nivel local. España no ha proporcionado a la Comisión pruebas suficientes de que varios parques zoológicos se gestionan con arreglo a los requisitos de la UE, especialmente en lo relativo a las autorizaciones, las inspecciones y los procedimientos de cierre de parques zoológicos. Los parques zoológicos afectados están situados en Aragón, Asturias, Baleares, Canarias, Cantabria, Castilla y León, Extremadura y Galicia.

"Durante estos años, Infozoos ha continuado visitando los parques zoológicos españoles, detectando numerosas deficiencias que justificarían incluso el cierre del zoo, pero que han sido muy poco tenidas en cuenta entre las administraciones regionales, competentes en materia de zoos", ha recordado Alberto Díez, portavoz de Infozoos.

Aquesta noticia ens explica força bé la situació actual de bastants zoos espanyols en matèria de l'incompliment de la normativa europea sobre els parcs zoològics. Com ja hem comentat a la noticia anterior, aquell que infringeixi la ***Directiva 1999/22/CE*** té 2 opcions; tancar el zoo o fer els canvis que se li demanen dins un termini de temps establert. Aquells zoos espanyols que no van complir aquests requisits se'ls hauria d'haver imposat les sancions dictaminades en els ***Articles 14 i 15.***

06.09.2011
Nota de prensa

Un grupo de lémures

El zoo de Madrid vuelve a utilizar a los animales amenazados para una campaña publicitaria

Tras utilizar a las crías de panda para promocionar una película, ahora los lémures salen en un anuncio de El Corte Inglés

Madrid, 6 de septiembre de 2011.- El zoo de la Casa de Campo de Madrid vuelve a realizar un uso indebido de animales en peligro de extinción, y esta vez son los lémures de cola anillada (Lemur catta), los que aparecen corriendo y saltando junto a unos niños en la campaña de la "vuelta al cole" de unos grandes almacenes.

Recientemente InfoZoos criticó la utilización de las crías de panda gigante (Ailuropoda melanoleuca), fuera de sus instalaciones, junto a los protagonistas de "Kung-fu Panda 2", para promocionar el estreno del film, ya que a través de estos anuncios se ofrece una imagen distorsionada de los animales salvajes, dando a entender que son "juguetes" o imposibles compañeros de juegos.

"Los animales salvajes exhibidos en los parques zoológicos deben mantenerse en condiciones que garanticen su bienestar, evitando o minimizando cualquier situación que pueda provocar daños físicos o aumentar el estrés propio de mantenerse en cautividad", subraya Alberto Díez, portavoz de InfoZoos.

Además, según la legislación española y europea sobre parques zoológicos y conservación de especies:

"Se prohíbe la exposición pública con fines comerciales de especímenes de las especies de su anexo A, salvo en caso de concreta excepción justificada por fines educativos, de investigación o cría." Tanto el panda gigante (Ailuropoda melanoleuca) como todas las especies de lémures (fam. Lemuridae) están incluidas en dicho anexo.*

"Los programas de educación y conservación que el parque desarrolla con éxito para ambas especies se ven ensombrecidas por este tipo de actividades. La incoherencia mostrada por la empresa Parques Reunidos S.A. es preocupante y por ello desde InfoZoos exigimos que se termine con el uso comercial y/o publicitario de cualquier animal en los parques zoológicos", declara la organización.

*Referencias:
• Ley 31/2003, de conservación de la fauna silvestre en los parques zoológicos
• Directiva 1999/22/CE, relativa al mantenimiento de animales salvajes en parques zoológicos
• Reglamento (CE) nº 338/97 del Consejo, relativo a la protección de especies de la fauna y flora silvestres mediante el control de su comercio.

31.03.2011
Nota de prensa

Algunos zoos permiten el contacto con los animales

Infozoos denuncia al zoo de Barcelona por falta de seguridad

A juicio de la organización, el centro fomenta y permite el contacto con los animales

Barcelona, 31 de Marzo de 2010.- La Coalición Infozoos ha denunciado hoy al Zoo de Barcelona ante el Departamento de Medio Natural de la Generalitat de Cataluña por incumplimiento de la Ley de Zoos 31/2003 de conservación de la fauna silvestre en los parques zoológicos, debido al escape de los lobas de sus habitáculos sucedido ayer.

Los dos animales merodearon libres por el parque hasta que pudieron ser capturadas horas después, mientras los visitantes eran trasladados a un lugar seguro. Según la versión del zoo, las lobas escaparon porque colocaron un antílope cerca de su jaula.

La Ley 31/2003 establece en su artículo 3 que los parques zoológicos quedan obligados a: "Evitar la huida de los animales…". Asimismo en su Disposición Adicional Primera se establece que "Los parques zoológicos deberán establecer medidas específicas de seguridad en las instalaciones y en cada uno de los recintos de los animales atendiendo a las características de cada especie, para prevenir cualquier riesgo para la salud y la integridad física del público visitante y del personal del parque, así como para evitar la huida de los animales al exterior".

Es evidente que, dados los hecho ocurridos, las instalaciones que acogían a las dos lobas que se escaparon no cumplieron con los preceptos y requisitos establecidos por el artículo 3 y la Disposición Adicional Primera de la Ley 31/2003 poniéndose en riesgo al público visitante, personal del parque y fauna autóctona silvestre que en ese momento pudiera encontrarse en el interior de las instalaciones del zoo.

Este es sólo un ejemplo de la falta de seguridad latente en las instalaciones de este zoológico. Hace unos años fue un gorila quien escapó de su jaula; recientemente un guepardo atacó a un cuidador en el cuello dejándole graves secuelas; los monitores incitan a los niños a tocar a los hipopótamos (los animales que más humanos matan al año en África) y las rejas de algunas de las instalaciones de grandes felinos son tan accesibles y grandes que un niño podría meter la mano a través de estas.

Així doncs, el zoo de Barcelona va incomplir la ***Llei 31/2003*** on s'especifica a l'**Article 3** que s'ha d'evitar la possible fugida dels animals que es posseeixen, amb especial importància en aquelles espècies potencialment invasores.

Al infringir la Llei 31/2003 de forma greu l'òrgan competent de la comunitat autònoma podrà imposar les sancions dictades en els Articles 14 i 15 de dita llei.

Les infraccions no només afecten a la seguretat dels visitants sinó també a la dels seus cuidadors així com al Benestar dels animals. És per això que la correcció de totes aquestes infraccions s'ha de realitzar com abans millor i una de les sancions que s'imposen és el tancament del parc zoològic fins que no s'acompleixin. El que costa entendre és que si la Llei es complís tal i com està dictada no hi hauria d'haver recidives en un mateix zoo, pel que dona a entendre que tampoc es duen a terme les inspeccions corresponents per part de la comunitat autònoma. Les continues infraccions donen arguments per la creació d'organismes en contra dels parcs zoològics.

02.07.2009
Nota de Prensa

Primate rodeado de basura en un zoo canario

España será juzgada ante el Tribunal de Justicia de la UE por no cumplir la Ley de Zoos

La Comisión Europea no da por válidas las alegaciones presentadas por España, primer país que comparecerá ante la Corte europea por este motivo

Madrid, 30 de junio de 2009.- El Reino de España deberá rendir cuentas ante el Tribunal de Justicia de la Unión Europea por un posible incumplimiento de la Directiva Europea referente al mantenimiento de animales salvajes en parques zoológicos, aplicada en España a través de la Ley 31/2003. Es la primera vez que un Estado miembro se enfrenta a una sanción por la situación de sus instalaciones zoológicas.

Esta decisión de la Comisión Europea es consecuencia de la denuncia contra España realizada por parte de la ONG Eurogroup for Animals en octubre del 2006, en base a un informe demoledor emitido por Infozoos, que ponía de manifiesto la alarmante situación que atraviesan gran parte de los zoos de nuestro país. Concretamente, las Comunidades Autónomas denunciadas son Asturias, Aragón, Baleares, Cantabria, Canarias, Castilla-La Mancha, Castilla y León, Extremadura, Murcia, Galicia y la Comunidad Valenciana.

España ha tenido varios meses (desde que en octubre de 2008 recibiera una opinión razonada por parte de la Dirección General de Medio Ambiente de la Comisión) para responder ante la institución europea, que ha decidido seguir adelante con la denuncia.

“Esperemos que este proceso sirva como revulsivo y que después de seis años de la publicación de la Ley de Zoos, nuestro país comience a aplicar la legislación adecuadamente”, ha aseverado Alberto Díez, portavoz de InfoZoos.

En su opinión, las comunidades más atrasadas son Castilla y León, Murcia, Asturias y Cantabria, que no han avanzado prácticamente nada durante los últimos meses para poner en marcha las inspecciones que exige la ley. “El resto de autonomías han comenzado a trabajar pero obviamente no lo suficiente para alcanzar los mínimos establecidos”.

Altre vegada estem davant del no compliment de la ***Llei 31/2003,*** però en aquesta noticia es posa de manifest que en els zoos acusats se'ls ha donat un temps limitat per acomplir amb la llei però que aquests no han respòs, fins i tot, alguns no han canviat gairebé res. L'incompliment de les sancions establertes per les infraccions suposaran una sanció econòmica més el tancament del parc zoològic temporal o definitivament, parcial o totalment segons consideri l'autoritat competent.

Aquesta llei es va posar en vigor el 29 d'octubre del 2003 i la noticia fa referència al 2009, 6 anys després, temps suficients per fer els canvis pertinents en els parcs, si més no, gran part d'ells.

6. ENTREVISTA

Per tal de completar la informació sobre aquest treball i tenir opinions de professionals més clares i directes hem redactat una entrevista dirigida a persones vinculades amb el món del zoo, concretament a personal del zoo de Barcelona i altres zoos d'Espanya.

Les persones amb les que ens hem posat en contacte són veterinaris vinculats actualment o en el passat amb el zoo, investigadors que treballen en fauna salvatge, l'ex-president del zoo de Barcelona, la coordinadora d'animals marins del zoo de Barcelona i directius d'altres zoos d'Espanya.

De tots ells només hem rebut la contestació d'una persona que ha treballat al zoo de Barcelona però que actualment ja no està vinculada amb l'associació i que textualment ens cita "*no vull entrar en aquests temes ja que fa uns mesos que no treballo pel zoo de Barcelona i no m'agradaria que la meva opinió quedi escrita. Espero que tingueu sort amb el treball tot i que si obteniu respostes no seran del tot objectives".*

El resultat doncs de l'entrevista és una resposta i molts silencis. Aquest fet es pot interpretar com es vulgui, però el que està clar és que hi ha un problema de rere fons gens clar i el qual nosaltres no entrarem a qüestionar. Per contra, sí que podem donar la nostra opinió. Tot plegat fa pensar que hi ha algun problema en el funcionament intern dels zoos en general, que fa que no es pugui/vulgui respondre a unes preguntes, que d'altra banda no són gens compromeses.

La persona que ens va contestar tot i no respondre'ns a l'entrevista ens va donar una idea en general del pensament que es sosté entre els treballadors del zoo. Com bé diu, els propis treballadors i directius del zoo no volen donar la seva opinió real sobre el tema de benestar i ètica dels animals salvatges en captivitat, ja que això els hi podria portar problemes els quals no estan disposats a assumir per una simple entrevista d'estudiants de veterinària. El fet de no voler-nos donar informació ens genera el dubte de si realment les coses s'estan fent bé o ens estan amagant informació.

La conclusió que n'extreiem és que per moltes normes de benestar que existeixin, ens queda el dubte de si realment s'estan aplicant correctament, i queda molt camí per recórrer. Caldria plantejar-nos si estem avançant cap a la direcció correcte o si al contrari estem estancats en un mateix punt que camuflem darrere unes normes.

7.ENQUESTA

El nostre objectiu en un principi va ser realitzar una enquesta a diferents persones vinculades al món del zoo per tal de veure si realment coneixen les normes de benestar i les apliquen correctament. Vist el poc èxit obtingut en buscar professionals disposats a respondre'ns, hem redirigit l'enquesta a la opinió pública.

En aquesta ocasió hem realitzat una enquesta a 90 persones de un rang d'edat des dels 18 anys als 85, els resultats dels quals són els següents.

1. **Troba correcte tenir animals salvatges en captivitat?**

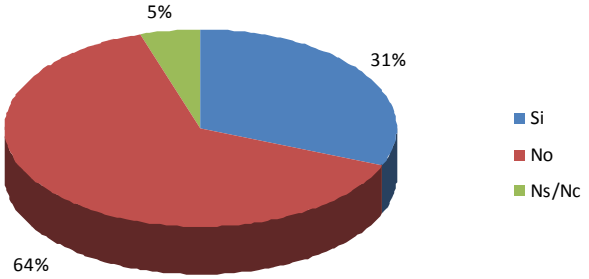

La majoria de la gent no està d'acord en la tinència d'animals en captivitat. Les raons més argumentades són que l'hàbitat natural dels animals és a l'aire lliure i que l'home influeix negativament sobre la espècie quan la captura.

2. **Està al corrent de les lleis existents sobre el benestar dels animals salvatges en captivitat?**

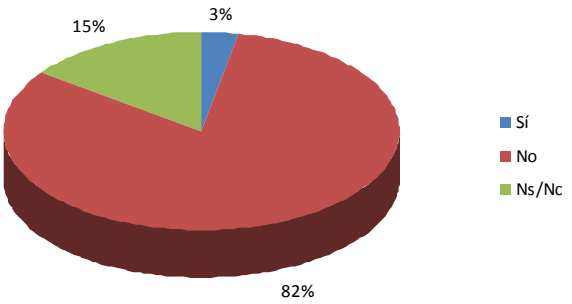

3. Considera que aquestes lleis són aplicades correctament?

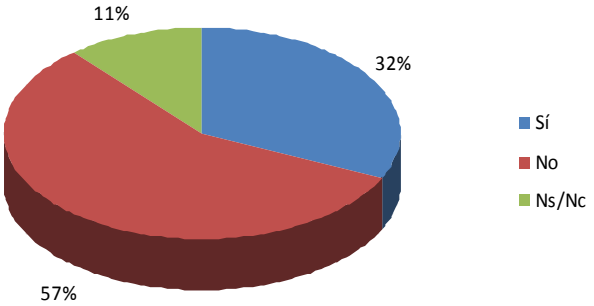

4. Creu que aquestes lleis garanteixen el benestar animal?

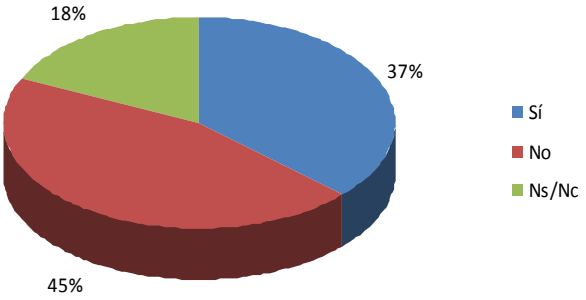

La gran majoria de la gent no coneix les lleis existents sobre el benestar animal, però tot i així consideren que no s'apliquen correctament i que aquestes últimes no són suficients per garantir el benestar dels animals. Aquest resultat ens mostra que la sensació que transmeten les instal·lacions del zoo no són les correctes, no transmeten sensació de benestar. Tot i així cal destacar que cada vegada la població és més conscient de que tenir animals en zoològics no és la millor manera d' intentar lluitar contra l'extinció d'una espècie. La població també valora el fet de que les instal·lacions han anat millorant molt al llarg dels anys i sobretot aquest últims, però encara queda molta feina per fer.

Destacar també que els enquestats tenen raó, ja que la Unió Europea ha hagut de recordar a Espanya que alguns dels seus centres no compleixen les normatives, destacant les irregularitats en les concessions de llicències i la manca d'inspeccions.

5. **Està d'acord amb el maneig que es realitza al zoo?**

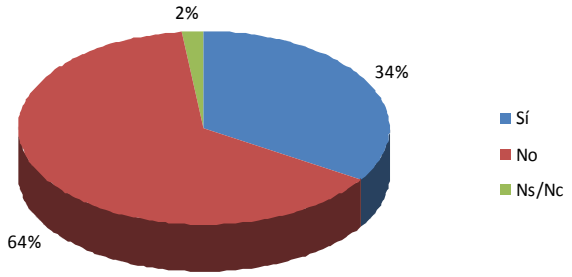

En relació al maneig del zoo, la gent té una visió poc positiva sobre aquest ja que la majoria estan en desacord amb el maneig que es duu a terme.

6. **Quines funcions considera que té un parc zoològic?**

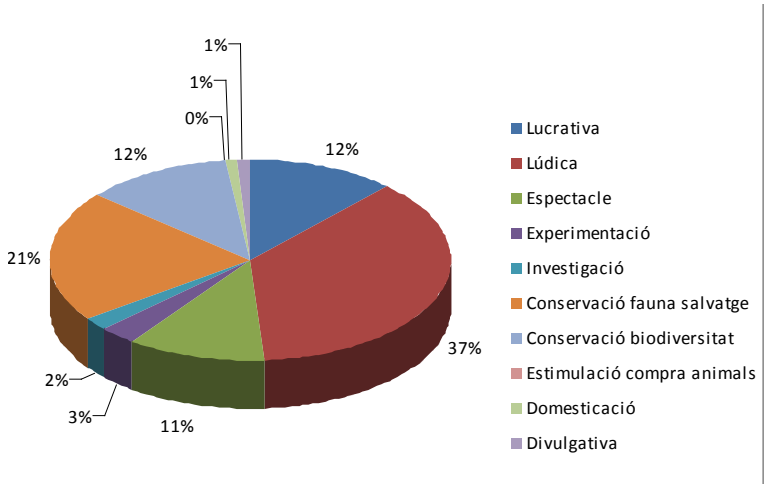

La opinió està molt repartida en aquesta pregunta, però les funcions que predominen són la lúdica en primer lloc, la conservació de fauna salvatge en segon lloc i en tercer lloc la lucrativa, conservació de la biodiversitat i d'espectacle. Així doncs consideren que l'objectiu principal del zoo és l'activitat lúdica. Tot i així en l'actualitat, els parcs zoològics han canviat o estan canviant el seu principal objectiu per anar cada vegada més a un objectiu molt més educatiu i divulgatiu que no pas lúdic.

Per a moltes espècies els zoos són l'última esperança de supervivència mitjançant programes de reproducció en captivitat d'espècies potencialment amenaçades. Són espais cada vegada més, destinats a la recerca biològica, i cada vegada inverteixen més en projectes d'estudi de fauna salvatge en el seu medi natural. Aquest conjunt de factors forma part d'aquesta nova perspectiva que volen donar els zoològics per tal de sensibilitzar i educar la nostra societat.

7. Disposa el zoo d'un servei veterinari especialitzat?

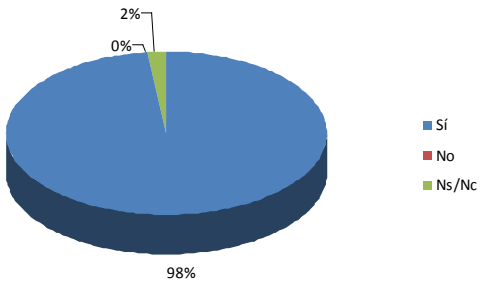

8. Es valora el nivell d'estrés dels animals?

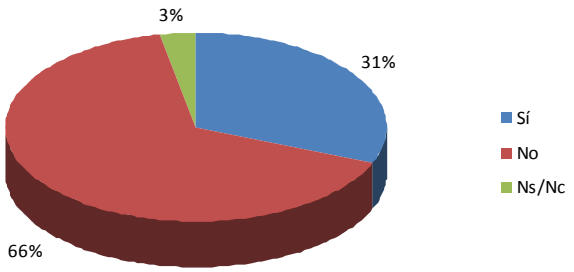

Quasi tothom coneix que el zoo disposa d'un servei veterinari. Tot i així es creu que no es valora suficient el nivell d'estrès que poden patir els animals.

Com be diuen els enquestats, el zoo disposa d'un equip veterinari que treballa conjuntament amb el conservador, els cuidadors i el director. Els cuidadors dels animals són els que s'encarreguen i estan en contacte amb ells, els veterinaris només actuen en cas de que detectin que hi ha algun animal que pateix algun problema, és a dir que no es fan revisions periòdiques als animals sans. Tot i així es fan controls rutinaris per tal de tenir un bon control de l'estat sanitari dels animals.

El tema de benestar animal i requeriments se n'ocupen més aviat els conservadors i no pas els veterinaris. Tenen un programa d'enriquiment ambiental que coordinen ells mateixos.

8. CONCLUSIONS

Un cop finalitzat aquest treball podem extreure certes conclusions.

Recordar que com hem esmentat en algun moment, no hi ha una llei que reguli específicament la protecció de la fauna silvestre en captivitat per tal de garantir el benestar dels animals. Existeix doncs un buit legal en aquest aspecte, per contra si que tenim certes associacions implicades amb els zoos que s'encarreguen del benestar dels animals salvatges en captivitat. És per això que gran part dels parcs zoològics segueixen les recomanacions d'aquestes entitats com ara la WAZA, la EAZA i la AIZA.

Tot el tema del benestar animal també queda poc especificat legalment, tot i que ja és un gran avanç el fet de que se'n parli a nivell de lleis. Això ens indica que cada vegada s'avança cap a una visió més concreta de garantir certs aspectes bàsics de cara a la fauna salvatge. Tot això és conseqüència del fet de que no sigui fàcil valorar objectivament el benestar animal. Aquest és un concepte ampli creat per l'home que pot tenir diverses interpretacions i diferents graus d'aplicació. Les lleis obliguen o poden obligar a uns criteris mínims generals per totes les espècies, però qui realment té un pes important en el benestar dels animals són els propis conservadors o cuidadors de cada espècie. Ningú millor que ells coneix aquells animals i poden arribar a saber si estan bé o no. Per tant, sí, hi ha d'haver unes lleis que dictin uns criteris generalistes, però és fonamental l'acció de tots i cada un dels membres treballadors dels zoològics.

D'altra banda destacar també aquesta nova visió de la funció dels parcs zoològics que s'està duent a terme aquests últims anys. Es lluita per trencar amb la finalitat lúdica i lucrativa que tenien fins ara i es busca aquesta nova visió centrada en l'educació, investigació i presa de consciencia del públic general. Molts dels espectacles que es fan als zoos s'han adaptat i han deixat la vesant de la espectacularitat per una vesant informativa i educativa. Tot i que,com bé hem dit, s'han realitzat molts canvis i adaptacions cap a un molt bon camí encara ens falta un tram llarg per assolir l'objectiu final. No perdem de vista que mai és el mateix el que es percep des de fora que el que es percep des de dins, formant part de tot el procés organitzatiu. Aquest concepte no és només aplicable en parcs zoològics sinó en qualsevol empresa de qualsevol sector.

No deixem de banda el fet de que la captivitat d'animals salvatges és un tema que envolta molta polèmica i que engloba milers de preguntes. Aquí és on realment un es planteja la funció real del zoològics i si realment són imprescindibles. Llògicament hi ha arguments a favor i en contra, i alhora tots tenen raó quan defensen la seva postura. El que és interessant de tot això és que cadascú tingui una idea clara i sigui coherent amb aquesta. Només així es faran les coses ben fetes i sostenibles.

9. BIBLIOGRAFIA

INSTITUCIONS

Associació europea de Zoos i Aquaris
www.eaza.net

Associació Ibèrica de Zoos i Aquaris
www.aiza.org.

Associació mundial de Zoos i Aquaris
www.waza.org

Associació europea de Veterinaris de Zoo i Fauna Silvestre
www. Eazwg.net

Associació internacional d'Educadors de zoos
www.izea.net

Zoo de Barcelona
www.zoobarcelona.cat

Unió Mundial per a la Naturalesa (UICN)
http://www.iucn.org

Agrupació per a la defensa ètica dels animals
http://blog.pucp.edu.pe/item/2928/acto-contra-el-zoo-quot-zoologicos-carceles-quot

Ministeri del Medi Ambient. Direcció General per a la Biodiversitat
www.mma.es/portal/secciones/biodiversidad/

LEGISLACIÓ

Llei 31/2003, del 27 d'octubre, de conservació de la fauna silvestre en parcs zoològics.
http://www.boe.es/aeboe/consultas/bases_datos/doc.php?id=BOE-A-2003-19800

Directiva 1999/22/CE del consell relativa al manteniment d'animals salvatges en parcs zoològics.
http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1999:094:0024:0026:ES:PDF

Llei 50/1999, del 23 de desembre, sobre el Règim Jurídic de la Tinència d'Animals Potencialment Perillosos:
http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/l50-1999.html

Decret 1119/1975, sobre autorització i registre de nuclis zoològics, establiments per a la pràctica d'equitació, centres per al foment i cura d'animals de companyia i similars.
http://www.boe.es/g/es/bases_datos/doc.php?coleccion=iberlex&id=1975/11042

Ordre de 28 de juliol de 1980, de normes sobre nuclis zoològics
http://www.boe.es/g/es/bases_datos/doc.php?coleccion=iberlex&id=1980/19645&codmap

Ley 8/2003, de sanitat animal
http://www.boe.es/boe/dias/2003/04/25/pdfs/A16006-16031.pdf

Decret legislatiu 2/2008, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals.
http://www.gencat.cat/diari/5113/08094167.htm

Llei 22/2003, de protecció dels animals de la Generalitat de Catalunya
http://mediambient.gencat.net/Images/43_13649.pdf

ALTRA INFORMACIÓ D'INTERÈS

Conveni sobre el comerç internacional d'espècies amenaçades de fauna i flora silvestres (CITES)
http://www.cites.org/

InfoZoos
http://www.infozoos.org